

Nowy rząd w Finlandii – stabilne wsparcie dla Ukrainy

Veronika Jóźwiak

W Finlandii powołano 20 czerwca nowy rząd prawicowej koalicji, której przewodzi centroprawicowa, liberalna pod względem gospodarczym Partia Koalicji Narodowej (Kokoomus) premiera Petteriego Orpo. Zastąpił on na tym stanowisku Sannę Marin z Partii Socjaldemokratycznej (SDP), która stała na czele centrolewicowego gabinetu. Wejście do rządu nacjonalistycznej Partii Finów (PS) nie zmniejszy zaangażowania Finlandii w pomoc Ukrainie. Nowy rząd będzie zwiększał aktywność w NATO. Sprzyja to polskiemu celom w zakresie polityki bezpieczeństwa, także w regionie Morza Bałtyckiego.

Scena polityczna po wyborach. Wybory parlamentarne z 2 kwietnia wygrała Kokoomus, zdobywając 20,8% głosów i 48 mandatów w 200-osobowym parlamencie (Eduskuncie). PS i SDP osiągnęły zbliżone do zwycięzcy wyniki – odpowiednio 20,1% (46) i 19,9% (43). Trzy największe partie wzmocniły się w porównaniu z wynikiem sprzed czterech lat, a mniejsze partie osłabły. Najwięcej straciła agrarna Partia Centrum (11,3%, 23), która kierowała prawicowym rządem – m.in. z udziałem Kokoomus – w latach 2015–2019, i była jednym z koalicjantów SDP w minionej kadencji. Do parlamentu weszły także Sojusz Lewicy (7,1%, 11), Zieloni (7%, 13), liberalna Szwedzka Partia Ludowa (SPP – 4,3%, 9), Chryścijańscy Demokraci (CD – 4,2%, 5), centroprawicowy Ruch Teraz (2,4%, 1) i przedstawiciel Wysp Alandzkich.

Głównym powodem porażki SDP i premier Marin, która wprowadziła Finlandię do NATO i utrzymała wysoką popularność do końca kadencji, były pogarszające się wskaźniki gospodarcze (centrolewicowa koalicja rządziła od 2019 r.). Stanowiły one główny temat kampanii. Inflacja na początku roku wynosiła 8,8%, m.in. w związku z wysokimi cenami energii, a w połączeniu z dużymi kosztami utrzymania „państwa dobrobytu” w starzejącym się społeczeństwie ma spowodować w br. wzrost deficytu do 2,6% PKB i długu publicznego do 76% PKB (w 2019 r. wynosiły one odpowiednio 0,9% i 59,6%). Wyborcy postawili w tej sytuacji na powrót do konserwatywnej polityki budżetowej – Kokoomus i PS obiecują zmniejszenie długu do 60% PKB w ciągu jednej kadencji.

Trwające 7 tygodni rozmowy Kokoomus o utworzeniu koalicji z PS, SPP i CD obejmowały 18 dziedzin. Sporne tematy dotyczyły spraw wewnętrznych, głównie polityk migracyjnej i klimatycznej. Zwyciężył punkt widzenia PS, której przewodnicząca Riikka Purra będzie nadzorowała sprawy wewnętrzne. Nowy rząd zmniejszy o połowę liczbę uchodźców przyjmowanych w ramach relokacji (do 500 osób rocznie) i utrudni imigrantom uzyskanie m.in. zezwolenia na pobyt stały i obywatelstwa. Tymczasem według ekonomistów liczba migrantów musiałaby w najbliższej dekadzie wzrosnąć trzykrotnie rok do roku, by Finlandia mogła pokryć wzrastające wydatki socjalne. PS przeforsował też postulat, by nowe władze zrezygnowały z ambitnych planów klimatycznych poprzedniego rządu, w tym z dalszego ograniczania wycięć lasów.

Ponieważ w Finlandii panuje ponadpartyjny konsensus co do istotnej roli UE w zapewnieniu rozwoju gospodarczego i bezpieczeństwa kraju, prawdopodobna jest [kontynuacja dotychczasowych kierunków polityki europejskiej](#). Nowy rząd pozostanie zwolennikiem restrykcyjnej polityki fiskalnej i bardziej efektywnego wydatkowania wspólnych środków. Dla Orpo, byłego ministra finansów, szczególnie ważne jest uzasadnienie bezpośrednich transferów z unijnego budżetu do państw członkowskich ich wartością dodaną dla całej UE. M.in. ze względu na bezpieczeństwo budżetu UE Finlandia nadal będzie orędowniczką bezwzględnie przestrzegania przez państwa członkowskie zasad państwa prawnego. Nadal będzie też za rozszerzeniem zastosowania głosowania

BIULETYN PISM

większością kwalifikowaną w Radzie w niektórych sprawach dotyczących polityki zagranicznej i bezpieczeństwa, np. sankcji. Jednocześnie nie będzie przeciwstawiać się wzmocnieniu finansowania wspólnej polityki bezpieczeństwa. W zakresie unijnej polityki migracyjnej i azylowej będzie zwolenniczką m.in. dobrowolnej relokacji.

Bezpieczeństwo – przełom i kontynuacja. Choć w ciągu ostatniego roku dokonał się zwrot w polityce bezpieczeństwa w postaci doprowadzenia (w kwietniu br.) do akcesji do NATO, w praktyce dla Finlandii stanowi to rozszerzenie niemal 30-letniego bliskiego partnerstwa z Sojuszem. Fińskie siły zbrojne tak jak wcześniej biorą udział w wielu wielonarodowych ćwiczeniach wojskowych. Tylko w czerwcu mają miejsce w Niemczech, Czechach i Holandii ćwiczenia Air Defender 23 z udziałem fińskiego lotnictwa, transgraniczne Arctic Challenge w ramach współpracy państw nordyckich NORDEFCO oraz ćwiczenia marynarek na Bałtyku (BALTOPS 23).

Według programu rządowego kontynuowana będzie bliska współpraca [z nordyckimi sąsiadami](#) – Szwecją i Norwegią, oraz z USA i Wielką Brytanią. W marcu państwa nordyckie podpisały memorandum o integracji sił powietrznych, z kolei jesienią 2022 r. 150 żołnierzy amerykańskiej piechoty morskiej po raz pierwszy przez kilka miesięcy ćwiczyło razem ze swoimi fińskimi odpowiednikami z Nylands brigad w Dragsviku. Dalszym krokiem w procesie pogłębiania stosunków z Wielką Brytanią było natomiast podpisanie 11 maja 2022 r. porozumienia o współpracy obronnej. Przełożyło się to m.in. na ponadprogramowe wspólne ćwiczenia i wspólne szkolenie ukraińskich sił zbrojnych.

Mimo ustanowionych ram współpracy obronnej i jej intensyfikacji sposób kształtowania dyskursu publicznego wokół członkostwa w NATO będzie miał znaczenie dla stopnia zaangażowania Finlandii w sojusznicze działania. Kokoomus, która [przez lata argumentowała](#) za akcesją, będzie zwolenniczką dużej aktywności. Ułatwi jej to fakt, że większość partii politycznych i około połowa społeczeństwa opowiada się za stałą obecnością wojsk NATO w Finlandii. Wraz z wejściem do Sojuszu podjęła jednak decyzję, że nie zezwoli na rozmieszczanie na swoim terytorium broni nuklearnej, ale będzie brała udział w kształtowaniu polityki nuklearnego odstraszania. Zgodnie ze stanowiskiem specjalnej krajowej komisji z maja br. państwo nie powinno ponadto uczestniczyć w ćwiczeniach odstraszania nuklearnego NATO.

Orpo zapewnia, że jego rząd utrzyma wsparcie dla Ukrainy. Finlandia [od początku rosyjskiej inwazji wysłała na Ukrainę znaczną pomoc finansową, humanitarną i militarną](#). Pod koniec maja br. prezydent zatwierdził 16. pakiet uzbrojenia (jego łączna wartość wynosi 1,1 mld euro). Wsparcie

polityczne odzwierciedlają kontakty na najwyższym szczeblu – prezydent Sauli Niinistö i premier Marin składali w ostatnim roku wizyty w Kijowie, a prezydent Wołodymyr Zełenski w maju br. w Helsinkach wziął udział w szczycie państwa nordyckie – Ukraina. Co więcej, w przekonaniu Orpo miejsce Ukrainy „w dłuższej perspektywie” jest w NATO i UE, zatem można zakładać, że jako premier będzie promował taki cel. Ponieważ z Kokoomus wywodzi się też Niinistö, który w półprezydenckim fińskim systemie politycznym jako prezydent kieruje polityką zagraniczną we współpracy z rządem, nie należy się spodziewać zmian w jej celach i założeniach również wobec innych państw i regionów (wybory prezydenckie odbędą się 28 stycznia 2024 r.).

PS, niegdyś otwarta na współpracę z Rosją, po inwazji na Ukrainę odeszła od tego założenia. Opowiada się także za ograniczaniem wpływów Chin w Europie. By uwiarygodnić zmianę, w Parlamencie Europejskim wyszła z klubu Tożsamość i Demokracja i powróciła do Europejskich Konserwatystów i Reformatorów, których członkiem była już w latach 2014–2019. Po rozłamie w 2017 r. partia złączyła również swoją antyunijną retorykę.

Wnioski. Fińska klasa polityczna jest przyzwyczajona do kompromisowego stylu rządzenia w szerokich koalicjach. Wejście PS do rządu nie spowoduje radykalizacji fińskiej polityki (partia ta była już częścią centroprawicowego rządu Juhy Sipilä w latach 2015–2017). Choć przełożyło się to m.in. na bardziej restrykcyjne regulacje migracyjne, nie wpłynie na wypełnianie w tym zakresie zobowiązań wspólnotowych przez Finlandię, która przez lata podkreślała potrzebę znalezienia kompromisu w najtrudniejszych sprawach dotyczących migracji, w tym mechanizmu solidarnościowego.

Akcesja Finlandii do NATO [zwiększa potencjał Sojuszu](#), szczególnie zdolności do kolektywnej obrony w regionie bałtyckim oraz na północnej flance NATO. Finlandia dąży jednocześnie do pogłębienia swoich dwustronnych i wielostronnych partnerstw (z USA, Wielką Brytanią i [państwami nordyckimi](#)). Choć utworzenie baz NATO w Finlandii jest mało prawdopodobne ze względu na bliskość Rosji, Finowie już teraz przejawiają gotowość goszczenia natowskich wojsk – stale lub tymczasowo – na swoim terytorium.

Zbieżne postrzeganie sytuacji bezpieczeństwa nad Bałtykiem i we wschodnim sąsiedztwie, ponadstandardowa pomoc Ukrainie i przedłużona do 2028 r. umowa Polski z Finlandią na produkcję i sprzedaż kołowych transporterów opancerzonych Rosomak zblizają oba kraje. Tworzy to korzystne warunki do dalszego zacieśnienia partnerstwa politycznego w regionie Morza Bałtyckiego.